

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29·35·69, 628·37·04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21·07·57, 628·90·17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00·503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29·40·89

BS/346/55/92

**CHEĆ WYJAZDU ZA GRANICĘ -
MOTYWY I PREFEROWANE KRAJE**

Komunikat z badań

Warszawa, lipiec 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

W dniach 20-25 maja 1992 roku zrealizowano kolejne badanie kwestionariuszowe CBOS pod nazwą "Świat wokół nas". Sondaż został przeprowadzony na 1176-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Problematyka badania obejmowała między innymi postawy badanych wobec emigracji i wyjazdów zagranicznych.

Gotowość do wyjazdów zagranicznych

Wyniki badania wskazują, że jedna trzecia respondentów w ogóle nie chciałaby wyjeżdżać z Polski, a gotowość wyjazdu na stałe, gdyby zaistniała taka możliwość, wyraża 7% ankietowanych (tab. 1). Jedna trzecia badanych wyjechałaby za granicę w celach zarobkowych, a co czwarty ankietowany podróżowałby w celach turystycznych (tabela aneksowa).

Tabela 1

w procentach

Gdyby miał(a) Pan(i) taką możliwość, to czy wyjechał(a)by Pan(i) z Polski:	Wskazania respondentów według terminów badań *			
	'92	'91	'90	'89
na stałe	7	6	7	6
na krótko	59	56	59	58
nie wyjechał(a)by	33	31	25	32
Inne odpowiedzi	1	7	9	4

* 1992 - "Świat wokół nas" (5); 1991 - "Świat wokół nas" (4);
1990 - "Świat wokół nas" (3); 1989 - "Świat wokół nas" (13);

Porównując wyniki badań z ostatnich kilku lat można stwierdzić, że mimo stopniowego znoszenia ograniczeń paszportowo-wizowych oraz zmiany sytuacji materialnej społeczeństwa stanowisko w sprawie wyjazdów zagranicznych Polaków jest dość stabilne. Nadal ponad połowa badanych chciałaby wyjechać za granicę na pewien czas, niewielu zaś wyraża gotowość wyemigrowania. Utrzymuje się też pokaźny odsetek respondentów w ogóle nie odczuwających chęci podróżowania. Zmniejszyła się jedynie liczba badanych, którzy nie są zdecydowani, czy wyjechaliby z Polski, gdyby mieli taką możliwość, czy też nie.

Zróżnicowanie społeczno-demograficzne

Wiek

Z porównania badań, przeprowadzonych na próbie ludności dorosłej ("Świat wokół nas") i próbie uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych (sondaże "Młodzież") wynika, że młodzież chętniej wyjeżdżałaby za granicę niż starsi. Badani uczniowie dwukrotnie częściej niż dorośli deklarowali chęć pozostania za granicą oraz czasowych wyjazdów zarobkowych, rzadziej natomiast - chęć podróżowania w celach turystycznych (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Gdyby miał(a) Pan(i) taką możliwość, to czy wyjechał(a)by Pan(i) z Polski:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	dorośli '92	młodzież '92	młodzież '89
	na stałe	7	15
na krótko, aby zarobić	34	63	62
na krótko, turystycznie	25	16	17
nie wyjechał(a)bym	33	5	3
Mam inne zdanie	1	1	3

Obserwację tę potwierdza analiza wyników badania "Świat wokół nas", zamieszczonych w tabeli aneksowej. Im młodsi badani, tym bardziej są skłonni do wyjazdów zagranicznych, zwłaszcza w celach zarobkowych, i tym rzadziej twierdzą, że nie zamierzają w ogóle wyjeżdżać z Polski. W celach turystycznych chciałoby wyjechać najwięcej badanych w wieku 35-65 lat, a opuścić Polskę na stałe - najwięcej osób 25-35-letnich. Respondenci 55-letni i starsi częściej wyrażali chęć wyjazdów turystycznych niż zarobkowych.

Płeć

Za granicę pragnie wyjeżdżać nieco więcej badanych mężczyzn niż kobiet. Mężczyźni częściej niż kobiety chcą wyjechać, by zarobić, natomiast więcej kobiet niż mężczyzn podróżowałoby w celach turystycznych.

Wykształcenie

Badani z wykształceniem wyższym nieco częściej niż inni wyrażają chęć wyjazdu na stałe. Również chętniej niż inni wyjechaliby w celach turystycznych. Rzadziej natomiast deklarują chęć wyjazdu w celach zarobkowych, co prawdopodobnie wiąże się z wyższymi dochodami w tej grupie. W celach zarobkowych wyjechałoby więcej osób mających wykształcenie zasadnicze zawodowe i średnie.

Miejsce zamieszkania

Podróże w celach turystycznych częściej niż inni zamierzają podjąć mieszkańcy większych miast. Chęć wyjazdów w celach zarobkowych deklarowali najczęściej respondenci z mniejszych miast - poniżej 100 tys. mieszkańców, a wyjazd na stałe - z miast o liczbie mieszkańców od 100 do 500 tys. Najbardziej skłonni do wszelkich wyjazdów byli badani mieszkający w wielkich miastach - powyżej 500 tys. mieszkańców, najmniej - mieszkańcy wsi.

Przynależność społeczno-zawodowa

Respondenci gotowi wyemigrować wywodzili się najczęściej spośród prywatnych przedsiębiorców oraz bezrobotnych. Ponad połowa robotników, bezrobotnych oraz uczniów i studentów wyrażała chęć wyjazdów zarobkowych. Inteligencja i pracownicy umysłowi oraz emeryci preferują wyjazdy turystyczne.

Dochód

Najwięcej badanych gotowych do wyjazdu na stałe było w rodzinach o najwyższych dochodach na osobę (powyżej 1,5 mln zł), a także w rodzinach o niskich dochodach (400-600 tys. zł na osobę). Wyniki badań wskazują, że im wyższy dochód na osobę w rodzinach badanych, tym większa skłonność do wyjazdów turystycznych, a mniejsza - do zarobkowych. Osoby z rodzin o dochodach powyżej 1 mln złotych częściej niż pozostałe wyrażały chęć wyjazdów w celach turystycznych.

Stosunek respondentów do wyjazdów za granicę jest zróżnicowany także w zależności od oceny własnych warunków materialnych. Im niższa ta ocena, tym większa skłonność do wyjazdów na stałe i wyjazdów czasowych w celach zarobkowych, a mniejsza - do podróżowania w celach turystycznych. Osoby, oceniające własne warunki materialne jako dobre, częściej wyrażały chęć wyjazdów turystycznych niż zarobkowych. Ocena własnej sytuacji materialnej bardziej jednoznacznie różnicowała gotowość badanych do wyjazdów zagranicznych niż rzeczywista wysokość dochodów na osobę w rodzinach respondentów.

Kraje, do których chcieliby wyjeżdżać Polacy

Wśród respondentów deklarujących chęć wyjazdu za granicę, najczęściej wyjechałoby do Stanów Zjednoczonych (21% wskazań) oraz Niemiec (20%). Co dziesiąty badany wybrałby Francję (11%) i Włochy

(10%). Nieco mniej chciałoby wyjechać do Kanady (6%), do Austrii i Hiszpanii (4%) oraz do Szwecji i Australii (3%). Ogólnie badani wskazywali jako cel swojego wyjazdu prawie wyłącznie kraje wysoko rozwinięte (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Deklarowany cel wyjazdu	Wybrany kraj docelowy			
	USA	Niemcy	Francja	Włochy
Emigracja	13	10	12	1
Zarobkowy	67	78	37	20
Turystyczny	19	10	51	78
Trudno powiedzieć	1	2	0	1

N=772

Do Niemiec oraz Stanów Zjednoczonych badani chcieliby wyjechać głównie w celach zarobkowych, natomiast do Włoch oraz Francji - w większości w celach turystycznych.

Motywy wyboru określonych krajów

Badanym, którzy deklarowali chęć wyjazdu za granicę na stałe lub na jakiś czas, zadano również pytanie, dlaczego chcieliby wyjechać właśnie do wybranego przez siebie kraju (mogli oni wymienić nie więcej niż dwa powody wyjazdu). Co trzeci respondent z tej grupy motywował wybór kraju tym, że jego mieszkańcy są sympatyczni i otwarci; co czwarty - że mieszka tam liczna Polonia i nie trzeba znać języka, by móc tam żyć.

Inne wskazywane powody to: posiadanie w wybranym kraju znajomych (24%), położenie niedaleko Polski (23%) oraz łatwość uzyskania pracy (22%). Ponadto 13% respondentów odpowiedziało, że państwo, do którego chcieliby wyjechać, udziela dużej pomocy przybyszom z innych krajów; 8% badanych podało jako powód swojego wyboru znajomość obowiązującego tam języka, a 3% - łatwość uzyskania prawa stałego pobytu. Innych odpowiedzi niż proponowane w ankiecie udzieliło 22% badanych, a 3% nie sprecyzowało zdania na ten temat (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Dlaczego chciał(a)by Pan(i) wyjechać do tego kraju:	Wybrany kraj docelowy			
	USA	Niemcy	Francja	Włochy
znam obowiązujący tam język	4	12	13	5
mam tam znajomych	21	38	24	10
łatwo uzyskać tam prawo stałego pobytu	4	3	2	0
łatwo uzyskać tam pracę	35	26	15	6
mieszkańcy tego kraju są sympatyczni	23	5	56	59
jest on położony niedaleko Polski	1	67	12	7
jest tam liczna Polonia	58	14	24	15
państwo udziela tam dużej pomocy przybyszom	23	9	11	12
Inne powody	14	7	21	46
Trudno powiedzieć	1	1	1	6

N=772

Respondenci wybierali Stany Zjednoczone jako cel swojego wyjazdu głównie dlatego, że mieszka tam liczna Polonia, łatwo uzyskać tam pracę, a także dlatego, iż sądzą, że państwo to udziela dużej pomocy przybyszom z innych krajów, a jego mieszkańcy są sympatyczni i otwarci. Ankietowani wskazujący Niemcy jako kraj, do którego chcieliby wyjechać, jako powód podawali, że jest to kraj położony niedaleko Polski, mają tam znajomych i łatwo zdobyć tam pracę. Wybierający się do Francji twierdzili, że mieszkańcy tego kraju są sympatyczni oraz że jest tam liczna Polonia i mają tam znajomych. Pragnący wyjechać do Włoch uzasadniali swoją decyzję głównie tym, że mieszkańcy tego kraju są sympatyczni i otwarci, oraz podawali inne powody, nie przewidziane w przedstawionym zestawie.

Wśród preferujących wyjazd do Stanów Zjednoczonych zastanawia wysoka ocena pomocy, udzielanej przez to państwo przyjezdnym, a wśród wybierających Niemcy - niski odsetek badanych, którzy uważają, że mieszkańcy Niemiec to ludzie sympatyczni i otwarci.

*

*

*

Liczba osób deklarujących chęć wyjazdu za granicę - czasowego lub na stałe - nie zmieniła się w ciągu ostatnich trzech lat. Badani najchętniej wyjechaliby do Niemiec bądź do Stanów Zjednoczonych. Gotowość do emigracji jest nadal, niestety, największa wśród młodzieży.

ANEKS

Tabela 1. Czy chciał(a)by Pan(i) wyjechać za granicę, gdyby Pan(i) miał(a) taką możliwość ? (%)

	Tak, na stałe	Tak, aby zarobić	Tak, turystycznie	Nie chciał(a)-bym	Mam inne zdanie	LICZBA OSÓB
Ogółem	7	35	25	33	1	1172
Płeć						
Mężczyźni	7	42	19	31	1	526
Kobiety	6	29	29	35	1	646
Wiek						
do 24 lat	7	55	24	14	0	122
25-34	11	47	24	18	0	233
35-44	8	46	27	19	0	263
45-54	6	36	27	30	1	179
55-64	3	19	27	50	1	167
65 lat i więcej	3	5	19	70	2	207
Miejsce zamieszkania						
Wieś	4	35	18	41	1	497
Miasto do 20 tys.	7	42	23	28	0	130
od 21 do 100 tys.	8	39	26	27	0	225
od 101 do 500 tys.	10	26	32	32	0	189
501 tys. i więcej mieszk.	7	31	40	22	1	130
Region						
Północny	5	32	27	36	0	149
Zachodni	9	35	19	35	2	127
Środkowozachodni	8	30	30	31	1	183
Środkowy	8	27	27	37	1	182
Wschodni	3	43	18	35	1	136
Południowo-wschodni	5	41	17	36	1	194
Południowo-zachodni	6	35	32	26	0	201
Wykształcenie						
Podstawowe	5	26	14	54	2	458
Zasadnicze zawodowe	9	48	20	23	0	285
Średnie	7	36	37	20	1	357
Wyższe	10	28	53	10	0	72
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	8	32	48	11	2	65
Poz. pracownicy umysłowi	6	37	41	17	0	126
Pracownicy fiz.- umysł.	4	46	35	15	0	52
Robotnicy wykwalifikowani	8	52	19	21	0	130
Robotnicy niewykwalifik.	5	51	16	27	0	73
Rolnicy	7	36	13	40	3	99
Prywatni przedsiębiorcy	17	41	28	14	0	29
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	3	13	22	60	1	374
Uczniowie i studenci	5	55	32	8	0	38
Bezrobotni	14	55	16	14	1	86
Gospodynie domowe i inni	9	48	23	21	0	92
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	6	47	8	40	0	144
401-600	9	45	15	30	1	227
601-800	6	34	23	35	1	248
801-1000	2	32	27	39	0	211
1001-1500	5	25	35	34	1	191
Powyżej 1500 tys. zł	10	24	45	20	2	130
Ocena własnych war. mater.						
Złe	9	42	16	33	1	516
Średnie	5	30	29	35	1	496
Dobre	3	26	40	30	1	160
Zainteresowanie polityką						
Duże	11	32	33	24	0	123
Średnie	6	39	31	25	0	451
Małe	7	35	22	35	0	312
Żadne	6	28	14	49	2	274